

บทคัดย่อ

T167950

ชื่อภาคานิพนธ์ : การฟื้นฟูชุมชนด้วยกระบวนการชุมชน : กรณีศึกษาดำบลบ้านประดู่ อำเภอ
พนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชื่อผู้เขียน : นาย วิชัย นະสุวรรณ โน

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2548

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาวิธีการ กระบวนการ และผลของการฟื้นฟูชุมชนด้วยกระบวนการชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการฟื้นฟูชุมชนด้วยกระบวนการชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 15 คน จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฟื้นฟูชุมชน ประกอบด้วยผู้อาวุโส ปราชญ์ชุมชน แกนนำกลุ่มงานประเด็นผู้นำศาสนา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการประชาคมตำบล

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมาไม่ต่ำกว่า 30 ปีขึ้นไป เป็นบุคคลที่เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาโดยตลอด จากจุดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ จุดการล่มสลายของครอบครัวและชุมชน และจุดของการฟื้นฟูวิถีชีวิตของชุมชนให้ฟื้นคืนกลับมา ซึ่งบุคคลดังกล่าวเอื้อต่อการให้ข้อมูลที่รอบด้าน จึงทำให้ทราบว่า การฟื้นฟูชุมชนนั้น เกิดจากปัญหาของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจน จึงทำให้ชุมชนพยายามค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยการคิดเรื่องการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นขึ้น

ในกระบวนการฟื้นฟูชุมชนเริ่มจากการทบทวนตัวเองของชุมชน เพื่อให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมามาทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง ขั้นที่สอง การค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน ประกอบกับการออกไปศึกษาดูงานรูปแบบการแก้ไขปัญหาจากที่อื่น ๆ ขั้นที่สาม การจัดทำแผนการฟื้นฟูชุมชน เป็นแผนที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขั้นที่สี่ การแปรแผนที่จัดทำขึ้นไปสู่การปฏิบัติ มีกลไกการทำงานรองรับที่ชัดเจนทั้งในระดับตำบล และในกลุ่มงานประเด็นต่าง ๆ โดยมีการกำกับติดตามเชิงพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ

(2)

T167950

ขั้นสุดท้าย คือการสรุปบทเรียนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการยกระดับวิธีคิด ยกระดับองค์ความรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการฟื้นฟูชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาอุปสรรคในการฟื้นฟูชุมชนที่พบเป็นปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผู้นำที่มีภาระกิจมากเกินไปขาดการจัดแบ่งเวลาที่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อครอบครัว รวมถึง การขาดผู้นำรุ่นใหม่เพื่อสืบสานกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง นอกจากนั้นเป็นปัญหาด้านงบประมาณ ไม่เพียงพอไม่ทั่วถึง ในการดำเนินงานของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ฐานงานกิจกรรมยังไม่เข้มแข็งพอ ตลอดจนความเข้าใจการฟื้นฟูชุมชนของคนในชุมชนยังไม่ครอบคลุมคนส่วนใหญ่เท่าที่ควร ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกระบวนการฟื้นฟูชุมชนเป็นปัญหาที่พบโดยทั่ว ๆ ไปเช่นเดียวกับที่อื่น ๆ ซึ่งแกน นำชุมชนต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาในทุกระบบของชุมชน เพื่อให้เกิดการจัดระบบความสัมพันธ์ในการทำงานที่เอื้อต่อการเข้าร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษากระบวนการฟื้นฟูชุมชนในครั้งนี้ คือ การสร้างและพัฒนาผู้นำการ เปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ในการสืบสานการฟื้นฟูชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับตำบลและกลุ่มงานประเด็น รวมถึงการจัดความสัมพันธ์กับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อการเชื่อมโยงด้านคนทำงานงบประมาณ และ แผนงาน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวนโยบายในการสนับสนุนงานฟื้นฟูชุมชน และการสรุป บทเรียนถอดชุดประสบการณ์โดยกระบวนการชุมชน เพื่อพัฒนาระดับองค์ความรู้สู่การพัฒนาการ ฟื้นฟูชุมชนในพื้นที่และขยายผลสู่สาธารณะ

ABSTRACT

T167950

Title of Research Paper : Community Revival by Community Process
: A Study of Tambon Ban Pradu Panomsarakam District Chacherngsao
Province

Author : Mr. Wichai Nasuwanno

Degree : Master of Arts(Social Development)

Year : 2005

This research comprises 2 objectives, i.e.,1) to study methods, process, and results of the community revival by community process; 2) to find out problems and obstacles in community revival by community process. The study was done qualitatively, using the in-depth interview technique as a major tool for data collection; 15 people involved with the community revival were selected as key-informants to be interviewed in-depth; among them are village elderly, community learners, religious leaders, local administrations, for example.

Results of the study reveal that most of the key-informants are male and have been living in the community no less than 30 years; have seen all the changes within the community all along-from the time when natural resource were abundant to the point when the families were disintegrated as well as the community itself, including the starting point of community revival; they are very helpful in providing relevant data. The cause which leads to community revival is the poverty prevailing in the community. The community leaders then try to solve the problem together and consequently starting the community revival work.

The process of community revival starts from reviewing the community situation in order to see the development in both positive and negative ways. The second step is searching

(4)

T167950

appropriate methods to solve the community problem by brain storming technique, including study-tours from other community. The third step is characterized by making a plan for community revival; the plan must be realistic and integrate with local administration 's plan. The fourth step is transforming the plan to practice with workable mechanisms and work monitoring to ensure the success. The last step is to summing up the lessons learned to provide knowledge for concerned people.

Problems in the community revival work, among others, are the community leaders are too busy affecting their family relation and no emerging new generation leaders to carry on the work.

Recommendations proposed by the researcher are the community needs to have new leaders to carry on the work for future development both at the sub district (Tambon) level and at working group level, and others.